

Tudse Købmandshandel
Landevejen 50
Matr. 6b

Bygningerne blev opført i 1880 efter, at grunden var udstykket fra Baroniet Løvenborg.

Ejere af bygningerne har i tidens løb været:

? - 1896 S. G. Larsen

1896 - 1915 Ane Sophie og Jens Jacobsen

Familien kom fra Kundby og havde en datter, Jakobine, på 5 år. Jens havde tidligere været træskomager i Kvanløse.

Gamle overleveringer siger, at der omkring århundrede skiftet var kogning af døde dyr i laden. Når hestevogne fra Trønninge skulle forbi huset/laden, ville dyrene ikke gå forbi, fordi lugten af døde dyr hang i luften.

I folketællingerne er Jens' erhverv opført som:

1901 høker

1906 høker og ægsamler

Ane Sophie passer høkerforretningen, datteren er angivet med almindelig pigegerning og familien havde et plejebarn på 2 år boende

1911 høker

Ane Sophie passer høkerforretningen, datteren er syerskeelev og familien havde stadig plejebarnet boende.

Ane Sofie dør i 1915 på Amtssygehuset i Holbæk.

I oktober måned 1915 er der annonce i Holbæk Amts Venstreblad om Løsøreauktion på en del af deres møbler

**Løsøreauktion
i Tudse.**
Den 2. Novbr. d. A., Eftermiddag kl. 2 1/2, lader forhen værende Høker i Tudse, J. Jacobsen, paa sin Bopæl i Tudse bortselge ved Auktion en Del Løsøre: Stole, Borde, 1 Kanape med 4 Stole, 1 Chaiselong, 1 Seng med Riæder m. m. Kteoit i 8 Uger. Intasjator: Herredsfuldm. Thrane.

Jens er 50 år, da han sælger købmandshandlen.

Ved folketællingen i 1916 er Jens logerende på Tudse Kro, og arbejder som lampevægter på Militærkasernen i Holbæk

1915 - 1918 Ebba og Niels Peter Mortensen Balvig

Familien kom fra Allerup og havde to sønner, Christian og Eigil, på hhv. 3 ½ og ½ år. Familien boede tidligere i Nykøbing Sjælland, hvor Niels Peter havde været viktualiehandler.

I folketællingerne er Niels Peter' erhverv opført som:

1916 høker og handelsmand

Indkomsten er angivet som 600 kr., og der er pålignet personlig skat på

8 kr. 05 øre til kommunen

Ebba er anført med husgerning

Familien flytter først på året 1918. Den 27. marts 1918 får familien en datter, Marie. Familiens adresse er opgivet som Tudse, og Niels Peters titel er handelsmand.

1918 - 1919 Hans Christian Rasmussen

Ifølge Skøde – og panteprotokollen er der 14 måneder mellem tinglysning af købs – og salgsskøderne.

1919 – 1921 Ebba og Niels Peter Mortensen Balvig

Familien får i 1920 to tvillingedrenge, hvoraf den ene dør allerede efter 3 dage.

I folketællingerne er Niels Peter' erhverv opført som:

1921 handelsmand

Niels Peter er 41 år, da familien sælger købmandshandlen.

1921 – 1922 Peter Petersen

Ifølge Skøde – og panteprotokollen er der 20 måneder mellem tinglysning af købs - og salgsskøderne.

1922 – 1957 Kirstine og Henry Larsen

Tilflyttede fra Smedelundsgade i Holbæk, hvor Henry var chauffør. Familien havde en datter, Lilli, på 1 ½ år. I 1924 får de en søn, Svend.

Henry Larsens Ford T fra sidst i 1920'erne, som kunne medtage 6-8 grise.

I folketællingerne er Henry' erhverv opført som:

1925 købmand

familien havde en husassistent boende

1930 købmand

familien havde en tjenestepige boende

I Lokaltelefonbogen for 1930 er der under telefonnummer Tudse nr. 30 anført:

Henry Larsen, Købmand pr. Maarsø

7 Personers Bil anbf.

Fragtkørsel. Grise og Kreaturtransport.

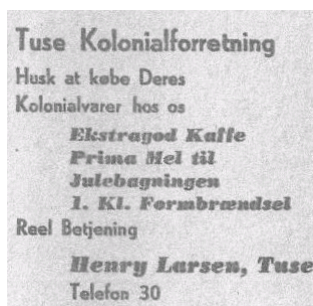
I 1933 får familien endnu en søn, Aage.

I Lokaltelefonbogen for 1936 er der under telefonnummer Tudse nr. 30 anført:

Henry Larsen, Købmand pr. Maarsø

Al Kørsel besørages med 3 Ton's Lastbiler.

Grise og Kreaturtransport.

Uge-Avisen nr. 3 fra 1948 for alle Postruter fra Holbæk, Regstrup, Vipperød, Maarsø og Gislinge

Overleveringerne siger, at efter en brand på Hagested Mølle, var Henry Larsen hurtig til at få indstalleret en kværn i laden, så han kunne overtage kunderne og male deres korn.

Først i 1950'erne havde Henry en Opel Blitz med hænger samt en Bedford. På den store lastbil kunne der være 7,5 tons roer, det var hårdt arbejde at laste og losse så mange roer, idet al arbejde foregik med håndkraft.

På den store lastbil kunne der være 32 grise, på den lille 28 grise. Hvis en bonde havde 6 grise, var den sjette gris gratis, ellers blev der afhentet fra 1 gris hos bønderne, turen kunne godt være til 10 -12 bønder, før bilen var lastet. Der blev kørt grisetur med begge lastbiler om mandagen. Jørgen Steen var med på turene om mandagen, hvis det passede med arbejdet hjemme hos hans fader.

Tirsdag formiddag blev der kørt med kreaturer til slagteriet. Tirsdag eftermiddag blev der kørt varesamt mølleture. Kul - og koksture blev kørt efter behov, kul og koks blev hentet i Holbæk.

Torsdag var der opsamling af grise. Der blev kørt levende søer til Korsør, hvor de blev lastet på skibe til Tyskland.

Foruden Henry Larsen selv var der 2-3 andre, som kørte lastbilerne. Henry havde flere gange været i klemme mellem kreaturerne, hvorefter hans ene fod sad skævt.

Da sønnen Aage spillede i et orkester, havde Henry Larsen indrettet et rum i laden, hvor de kunne øve, idet han synes, at det larmede for meget inde. Sønnen Aage blev dræbt ved en motorcykelulykke i september 1952.

Købmandsforretningen blev gennem alle årene familien Larsen havde den, passet af Kirstine.

Henry er 67 år, da familien sælger købmandshandlen, og flytter til et hus på Kalundborgvej i Allerup. Vognmandsforretningen overtog Marinus Christiansen, da Henry Larsen solgte forretningen.

1957 - 1961 Jens Christensen

1961 – 1967 Vera og Henning Munk Nielsen

Vi var tilflyttere fra Svinninge, hvor Henning havde været møller på Svinninge Valsemølle og Vera havde været hjemmegående samt haft kontorjob ligeledes på Svinninge Valsemølle. I familien var 3 børn, Jytte på 12 år, Johnny på 9 år og Torben på 6 år.

Tuse købmandshandel

I 1961 var den årlige Amtstueskat på 58,56 kr. og kommunal ejendomsskat på 148 kr.

Købmandsforretningen

I forretningen var en meget stor købmandsdisk med en stor glasmontre ovenpå, og der var hylder på alle væggene.

På disken stod en kaffemølle, og kaffen, som var fra Jeppesens kaffe i Holbæk, blev malet i 125 gram eller 250 gram, som kunderne ønskede det. Desuden var der stadigvæk Richs og Danmark kaffeerstatning.

Alle købmandsvarer var næsten i løs vægt og i købmandsdisken med alle skufferne var der bl.a.:

- stødt melis
- hukket sukker
- svesker
- rosiner
- hvedemel
- sagomel

- gule ærter

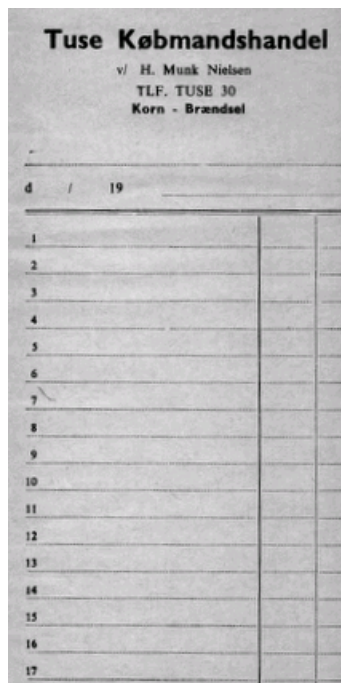
I glasmontren, var der slik og kager.

På hylderne var der bl.a. havregryn, cigaretter, tobak, vin, stoppegarn på gammeldags vindsler, sytråd på papirruller, hægter, maller, knapper, nåle, sejl garn, kramper og gummisåler til træsko, såler til sko, porcelænskopper til elhegn, alle mulige søm/skruer og "dimser" til alt muligt.

Der var papirsposer i mange størrelser til at have alle de løse varer i, når de blev solgt.

I kælderen havde vi gær, spegesild i tønder samt snus, som skulle opbevares køligt, fordi den skulle være "hård", skrå og kolde øller.

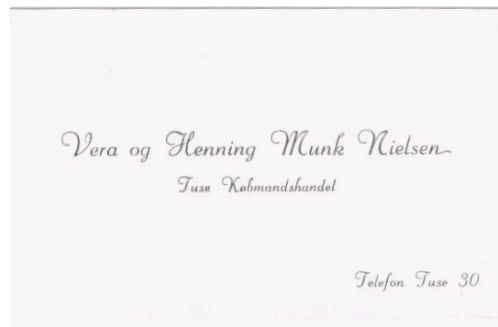
Petroleum og sprit solgtes også i løs vægt. Petroleum blev pumpet fra en tønde over på kundens medbragte beholder.

Huset

Efter indgangspartiet til købmandsforretningen og forretningen var der et lille rum, som blev kaldt kontoret. Her stod et bord, et skrivebord og et jalousiskab. Her spiste landpostbudet altid sin madpakke, idet hans tur var tilrettelagt således, at frokostpausen skulle holdes her.

På kontoret havde vi også telefonen stående. Der skulle ringes op til centralen, som lå i Tuse by, og der skulle man bede telefonistinden om den central og nummer, man ville have. Købmandsforretningen havde stadig Tuse nummer 30. Da Tuse central blev nedlagt, kom vi ind under Hagested central og fik Hagested nummer 230.

Der var yderligere en dagligstue, en spise­stue og et køk­ken. I køk­kenet var der gas­kom­fur. Der var kun en kold­tvand­sha­ne. I be­gyndel­sen havde vi en hånd­pumpe ved køk­ken­vas­ken til at få vandet op fra en fæl­les­brønd, som vi var tre fa­mil­ier om, se­nere fik vi elek­trisk vand­pumpe i kæl­der­en og en rigtig vand­ha­ne. Fra køk­kenet var der et lille "fade­bur" og ned­gang til kæl­der­en, hvor der var en del hylder og et bord.

Da vi flyttede ind, var der i daglig­stuen en kakkel­ovn, som vi fyrede med koks i. I køk­kenet brugte vi gas­ovnen til at varme op. Se­nere vi fik en olie­ka­min.

På første sal var der et sove­værelse samt et lille værelse og et meget stort loftsrum. Far, mor og lillebror sov i sove­værelset, og det lille værelse delte min bror og jeg. Værelset var ikke større end der kunne stå 2 senge og en lille kommode. Om vinteren blev værelserne opvarmet med elek­triske varme­ovne og var­medunke nede ved fødderne.

Laden, som var meget stor, var indrettet således, at der kunne køres igennem bygningen. Der var et møl­leri, et stort rum, hvor der var bygget en grue­kedel, et rum, hvor der var høns, da vi flyttede ind samt et lille rum med lokum. Der var et stort loft, som muligvis havde været brugt til halm samt loft over møl­leriet, hvortil der var et hejse­appa­rat, så sækkene med korn kunne hej­ses op og tømmes ned i møl­le­kværnen.

Rummet med grue­kedlen blev brugt til vaske­rum, hvor vi også havde en vaske­vugge stående. Der gik mange år, før vi fik en elek­trisk vaske­maskine.

Far fortsatte med at male korn for de bønder, som ikke selv havde kværn. Far var uddannet møl­ler, så han vidste alt om korn. I en del år billede han kværne for andre, d.v.s. at han huggede nye riller i møl­le­stenene, fordi stenene blev slidt af at male korn. Møllen blev dog se­nere nedlagt, idet der kom andre muligheder for bønderne. Vi fik også lavet et tørkloset i stedet for det gamle lokum. Hønsene havde vi også kun en kort overgang. Vi børn fik se­nere kaniner, som havde rummet til at være i.

Vi havde en stor have, hvor der var staude­bede, en stor græs­plæne, et blom­me­træ, et pære­træ og ribs og sol­bær­buske samt rabarber.

Far og mor passede begge for­ret­ningen en overgang, så fik far arbejde i Holbæk og mor passede for­ret­ningen alene, idet omsætningen ikke var stor nok til at for­sørge en fa­milie.

Vi havde Tuse Købmandshandel fra 1. juni 1961 til 30. juni 1967, hvor for­ret­ningen blev lukket.

Mor fik ligeledes arbejde i Holbæk, men far og mor blev boende i ejendommen, som siden for­ret­ningens lukning har været anvendt som privat­beboelse. Vera døde i 1976 og Henning blev boende til 1984, hvor han flyttede til Holbæk Han døde i 2005.

Der har efterfølgende boet flere familier i huset.

Oplysninger:	Landsarkivet: Skøde og panteprotokoller, Statens arkiver: Folketællinger og kirkebøger, Jørgen Steen, Landevejen 89, Tuse, 4300 Holbæk
” og foto:	Jytte Fagerlin, Thorsvej 54, Allerup, 4300 Holbæk